

Podwójne dziedzictwo w ziemi

Synowie Jakuba

*„Synowie Lei: pierworodny Jakuba **Ruben**, **Symeon**, **Lewi**, **Juda**, **Issachar** i **Zebulon**. Synowie Racheli: **Józef** i **Beniamin**. Synowie Bilhy, służącej Racheli: **Dan** i **Naftali**. Synowie Zylpy, służącej Lei: **Gad** i **Aszer**. To są synowie Jakuba, którzy urodzili mu się w Paddan-Aram” — 1 Mojż. 35:23-26.*

Lista dwunastu synów Jakuba jest jasna, zatem można by się spodziewać, że będą oni stanowić 12 plemion Izraela. Tak się jednak nie stało! Później Bóg przekazał Mojżeszowi nieco inną listę 12 plemion Izraela – tych, którzy mieli komunikować się z Mojżeszem (4 Mojż. 1:5-15).

(1) Ruben	(7) Manasses
(2) Symeon	(8) Beniamin
(3) Juda	(9) Dan
(4) Issachar	(10) Aszer
(5) Zebulon	(11) Gad
(6) Efraim	(12) Naftali

Plemię Józefa jest powiązane z plemionami Manasses i Efraima; jednak Manasses i Efraim nie należą do dwunastu synów Jakuba. Co więcej, brakuje plemienia Lewiego. Jakie jest wyjaśnienie?

Lewi

Często mówimy o dwunastu plemionach Izraela. W przypadku ziemi Izraela istniało tylko dwanaście plemion posiadających dziedzictwo w ziemi. Plemię Lewiego, czyli plemię kapłańskie, nie otrzymało dziedzictwa ziemskiego. „I rzekł Pan do Aarona: W ich ziemi nie będziesz miał dziedzictwa, nie będzie też dla ciebie wśród nich działu. Ja jestem twoim działem i twoim dziedzictwem wśród synów izraelskich” (4 Mojż. 18:20).

To wyjaśnia brak plemienia Lewiego na mapach Izraela. Jahwe jest ich dziedzictwem, co jest znacznie cenniejsze niż dziedziczenie ziemi. Jest to proroczy obraz niebiańskiego dziedzictwa Kościoła, które przewyższa ziemskie dziedzictwo.

Efraim i Manasses

Lista z pierwszego rozdziału 4 Księgi Mojżeszowej łączy Józefa z Efraimem i Manassesem. I dobrze, ponieważ są to dwaj synowie Józefa. „Józefowi urodzili się w ziemi egipskiej synowie, których mu urodziła Asenat, córka Poti-Fera, kapłana z On: Manasses i Efraim” (1 Mojż. 46:20).

Wygląda więc na to, że obaj synowie Józefa zostali włączeni do plemion Izraela z dziedziczeniem ziemi. Dlaczego jednak synowie Józefa mieliby być traktowani w tak szczególny sposób? Odpowiedź na to pytanie prowadzi nas do prawa dziedziczenia pierworodnych.

W systemie patriarchalnym prawo pierworodztwa dla najstarszego syna oznaczało, że otrzymywał on podwójną część spadku po ojcu. Na przykład, w rodzinie składającej się z czterech synów, spadek jest podzielony na pięć części:

1. urodzony: 2 części – (tzw. podwójna część)
2. urodzony: 1 część
3. urodzony: 1 część
4. urodzony: 1 część

Istniało również specjalne błogosławieństwo ojca, które gwarantowało pierworodnemu synowi zwierzchnictwo nad rodziną, uznanie jego kierownictwa w oddawaniu czci Jahwe oraz błogosławieństwo duchowe. Przykładem tego jest błogosławieństwo, które Izaak dał Jakubowi, myśląc, że jest Ezawem. Powiedział: „Niech ci Bóg da rosę niebios i żyzność ziemi oraz obfitość zboża i wina. Niechaj ci służą ludy i niechaj ci pokłon oddają narody. Bądź panem braci twoich, a niech ci pokłon oddają synowie matki twojej. Kto ciebie przeklinać będzie, niech będzie przeklęty, a kto tobie błogosławić będzie, niech będzie błogosławiony” (1 Mojż. 27:28-29).

W tym błogosławieństwie nie ma odwołania do jego podwójnej części. Było ono wyjątkowe, ponieważ obiecywało duchowe korzyści.

Ten sposób postępowania został w pewnym stopniu podtrzymany w Prawie Mojżeszowym. Wyjaśnienie zostało podane, gdy w grę wchodziła sytuacja posiadania więcej niż jednej żony, która urodziła dzieci. „Jeżeli ktoś będzie miał dwie żony, jedną ulubioną, drugą nie lubianą, a one obie – i ta ulubiona, i ta nie lubiana – urodzą mu synów, a pierworodnym będzie syn tej nie lubianej, to gdy będzie przydzielał swoim synom dziedzictwo, nie może nadać pierworodztwa synowi ulubionej z pominięciem syna tej nie lubianej, który jest jego pier-

worodnym. Lecz uzna za pierworodnego syna tej nie lubianej, dając mu podwójnie ze wszystkiego, co posiada, gdyż on jest pierwociną siły jego, jemu przysługuje prawo pierworodztwa” – 5 Mojż. 21:15-17.

To jednak nie oznaczało, że prawo do błogosławieństwa pierworodnego nie mogło zostać utracone w żadnych okolicznościach. Prawo to mogło zostać uchylone i przekazane innemu, jeśli pierworodny był w jakikolwiek sposób ewidentnie niegodny swej roli.

Przypadek Jakuba i Ezawa jest pierwszym przykładem takiej sytuacji. Mimo że Ezaw był pierworodnym i miał prawo do błogosławieństwa jak dla pierworodnego, to jednak zaniedbał to prawo. Ezaw przedłożył swoją cielesną potrzebę zaspokojenia głodu nad błogosławieństwo pierworodnego. „Pewnego razu przyrządził Jakub potrawę, a Ezaw przyszedł zmęczony z pola. Rzekł wtedy Ezaw do Jakuba: Daj mi, proszę, skosztować nieco tej o to czerwonej potrawy, bo jestem zmęczony. Dlatego nazwano go Edom. Na to rzekł Jakub: Sprzedaj mi najpierw pierworodztwo twoje. A Ezaw rzekł: Oto jestem bliski śmierci, na cóż mi więc pierworodztwo? Jakub rzekł: Przysięgnij mi wpierw. I przysięgł mu, i sprzedał pierworodztwo swoje Jakubowi. Wtedy Jakub podał Ezawowi chleb i ugotowaną soczewicę, a on jadł i pił. Potem wstał i odszedł. Tak wzgardził Ezaw pierworodztwem” – 1 Mojż. 25:29-34.

W tej transakcji nie było nic nieuczciwego, ponieważ spełniała wszystkie wymogi ważnej umowy. Elementy ważnej umowy to:

- oferta i akceptacja: oferta złożona przez Jakuba została zaakceptowana przez Ezawa,
- legalność: umowa nie naruszała żadnego prawa,
- wynagrodzenie: cena kontraktu została jasno określona,
- zdolne strony: wszyscy uczestnicy byli świadomi swoich działań,
- wzajemna zgoda: poprzez przysięgę Ezaw zobowiązał się do przeprowadzenia transakcji (www.nolo.com/legalencyclopedia/contracts-basics-33367.html).

Jakub przedstawił swoją cenę, którą Ezaw zaakceptował. Relacja dodaje, że Ezaw „wzgardził” swoim prawem pierworodztwa i w rezultacie je stracił. Apostoł Paweł dodatkowo wyjaśnia jego niegodność względem prawa pierworodztwa: „żeby nikt nie był rozpustny lub lekkomyślny jak Ezaw, który za jedną potrawę sprzedał pierworodztwo swoje” (Hebr. 12:16).

Wybór Józefa (dla Efraima i Manasses)

Ta sama dynamika dotyczyła również Józefa. Nie ulega wątpliwości, że Józef wyróżniał się spośród swoich braci na początku ich życia. Ich zazdrość, która przerodziła

się w nienawiść, zaowocowała strasznym czynem przeciwko Józefowi, gdy sprzedali go w niewolę (1 Mojż. 37: 18-20). Jego bracia okazali się niegodni przypadających na nich błogosławieństw, sprzedając Józefa w niewolę. Ich zachowanie kontrastuje ze szlachetnością Józefa, która została później ujawniona, gdy uratował całą rodzinę.

Niektórzy mogą argumentować, że Ruben postąpił szlachetnie, ratując życie Józefa i dlatego powinien zachować prawo pierworodztwa (1 Mojż. 37:21-22). To może być prawdą, ale Ruben zdyskwalifikował się z zupełnie innego powodu. Popęłił okropny akt niemoralności z nałożnicą Jakuba – Bilhą (1 Mojż. 35:22). Ten czyn wykluczył go z otrzymania specjalnego błogosławieństwa pierworodnego.

A co z dwoma następnymi synami, Symeonem i Lewim? Czy błogosławieństwo pierworodnego nie mogło przejść na nich, tak jak miało to miejsce w przypadku Jakuba, który był drugi w kolejności urodzenia, gdy okazało się, że Ezaw nie był godzien?

Nie, z dwóch powodów. Zarówno Symeon, jak i Lewi, postępowali w sposób, który ich wykluczył z prawa dziedziczenia. Zachowali się podstępnie i skrytobójczo wobec Sychema, który kochał ich siostrę, Dinę. W pro-roctwie wygłoszonym na łożu śmierci Jakub potępił ich obu:

„Symeon i Lewi – to bracia; miecze ich są narzędziami gwałtu. Nie bierz udziału, duszo moja w radzie ich, nie przyłączaj się do ich wspólnoty, serce moje, bo w gniewie zabili mężów, a w swawoli okaleczyli woły. Przeklęty ich gniew, bo jest gwałtowny, i zapalczywość ich, bo jest sroga. Rozdzielę ich w Jakubie i rozproszę ich w Izraelu” – 1 Mojż. 49:5-7.

Drugim powodem, który jest tu najważniejszy, jest fakt, że Józef był w rzeczywistości pierworodnym. Był pierworodnym synem Racheli. Odrzucenie Rubena bezpośrednio doprowadziło do tego, że to Józef otrzymał błogosławieństwo pierworodnego.

W ten sposób Józef otrzymał dziedzictwo pierworodnego, a jego dwaj synowie, Efraim i Manasses, stali się synami Izraela. Zauważmy, jak Jakub jasno to wyraża: „Dlatego teraz do mnie należą obaj synowie twoi, którzy urodzili ci się w ziemi egipskiej, zanim przybyłem do ciebie do Egiptu; Efraim i Manasses będą moimi jak Ruben i Symeon” – 1 Mojż. 48:5.

Jakub dał Józefowi podwójną porcję dziedzictwa, a każdy z jego dwóch synów był jego ostatecznym odbiorcą. To właściwe, ponieważ miłość i miłosierdzie Józefa wywyższyły go ponad jego braci. Ten porządek jest wy-

jaśniony w następującym fragmencie Pisma Świętego: „Synami Rubena, pierworodnego Izraela – gdyż on był pierworodnym, lecz ponieważ zbezczęścił łoże swego ojca, jego prawo pierworodztwa zostało nadane synom Józefa, syna Izraela, lecz bez wciągania tego pierworodztwa do rodowodu” – 1 Kron. 5:1.

W tym przypadku błogosławieństwo podwójnej części dla pierworodnego ma charakter materialny – polega na dziedziczeniu ziemi przez Efraima i Manasses. Istnieje również duchowa strona tego błogosławieństwa; Józef nie otrzymuje go, ale Juda tak. Zwróćmy uwagę na następujący werset: „Gdyż Juda był najpotężniejszym w gronie swoich braci i od niego wywodził się panujący, chociaż prawo pierworodztwa należało do Józefa” – 1 Kron. 5:2.

To wywyższenie Judy jest również widoczne w prorocztwie Jakuba na łożu śmierci. „Nie oddali się berło od Judy ani buława od nóg jego, aż przyjdzie władca jego, i jemu będą posłuszne narody” – 1 Mojż. 49:10.

Tekst z 1 Księgi Kronik jednoznacznie stwierdza, że Juda „przewyższał” swoich braci. Kilka wersetów z 1 Księgi Mojżeszowej ilustruje ostateczną wyższość Judy nad swoimi braćmi.

Najpierw musimy spróbować wyjaśnić pozorną bezwzględność postępowania Judy, który sugerował sprzedaż Józefa jako niewolnika (1 Mojż. 37:26-27). Działanie Judy można interpretować w innym, bardziej pozytywnym świetle. Ruben, pierworodny i ewidentny przywódca braci, nie chciał śmierci Józefa. Historia mówi nam, że planował uratować Józefa później. Następnie Ruben opuszcza scenę tych wydarzeń. Najwyraźniej Juda nie wiedział o planie Rubena. Jeśli Juda nie chciał śmierci Józefa, jak mógł postąpić w obliczu zabójczej nienawiści swoich braci? Jeśli życie Józefa miało zostać ocalone, należało podjąć jakieś działania, aby odwrócić zbrodniczy zamiar pozostałych braci. Juda mógł uratować życie brata, sugerując sprzedaż Józefa jako niewolnika.

W obu tekstach zauważamy prorocze nawiązanie do Mesjasza, który miał wywodzić się z plemienia Judy. Dlaczego więc to właśnie Juda został wybrany do tego błogosławieństwa, a nie Józef?

Trzeba przyznać, że sugestię Judy można interpretować na dwa sposoby. Jednakże, biorąc pod uwagę późniejszą pozytywną ocenę Judy, jesteśmy skłonni przedstawić go w tej sytuacji jako postać, która ratuje życie z czystymi motywami, podobnie jak Ruben, który nie chciał zabić Józefa.

Kolejnym przykładem rozwoju sprawiedliwości Judy jest jego gotowość pozostania w Egipcie zamiast Beniamina. „A Juda rzekł do Izraela, ojca swego: Pozwól iść chłopcu temu ze mną. Wyruszymy zaraz i pojedziemy, aby zachować życie i nie umrzeć zarówno my, jak i ty, i dzieci nasze, **Ja ręczę za niego**, ode mnie żądaj jego zwrotu. Jeżeli nie przywiodę go do ciebie i nie stawię go przed tobą, będę wobec ciebie obciążony winą po wszystkie dni” – 1 Mojż. 43:8-9.

Chociaż Juda nie używa tego słowa, zasadniczo zgłasza się na ochotnika, aby być „okupem” za Beniamina, jeśli zajdzie taka potrzeba; podobnie jak jego potomek, Jezus, który stał się okupem za wszystkich. W ten sposób Józef otrzymał materialną część błogosławieństwa pierworodnego, podwójną część ziemi plemion Izraela. Jednak Juda otrzymał duchową część błogosławieństwa pierworodnego, stając się przodkiem Jezusa. „Gdyż Juda był najpotężniejszym w gronie swoich braci i od niego wywodził się panujący, chociaż prawo pierworodztwa (podwójna część) należało do Józefa” (1 Kron. 5:2).

Historia Józefa i jego braci ukazuje, że grzech niesie za sobą konsekwencje. Józef i Juda stanowią przykłady oddania Bogu, za co zostali obdarzeni wspaniałymi błogosławieństwami zarówno materialnymi, jak i duchowymi

David Stein